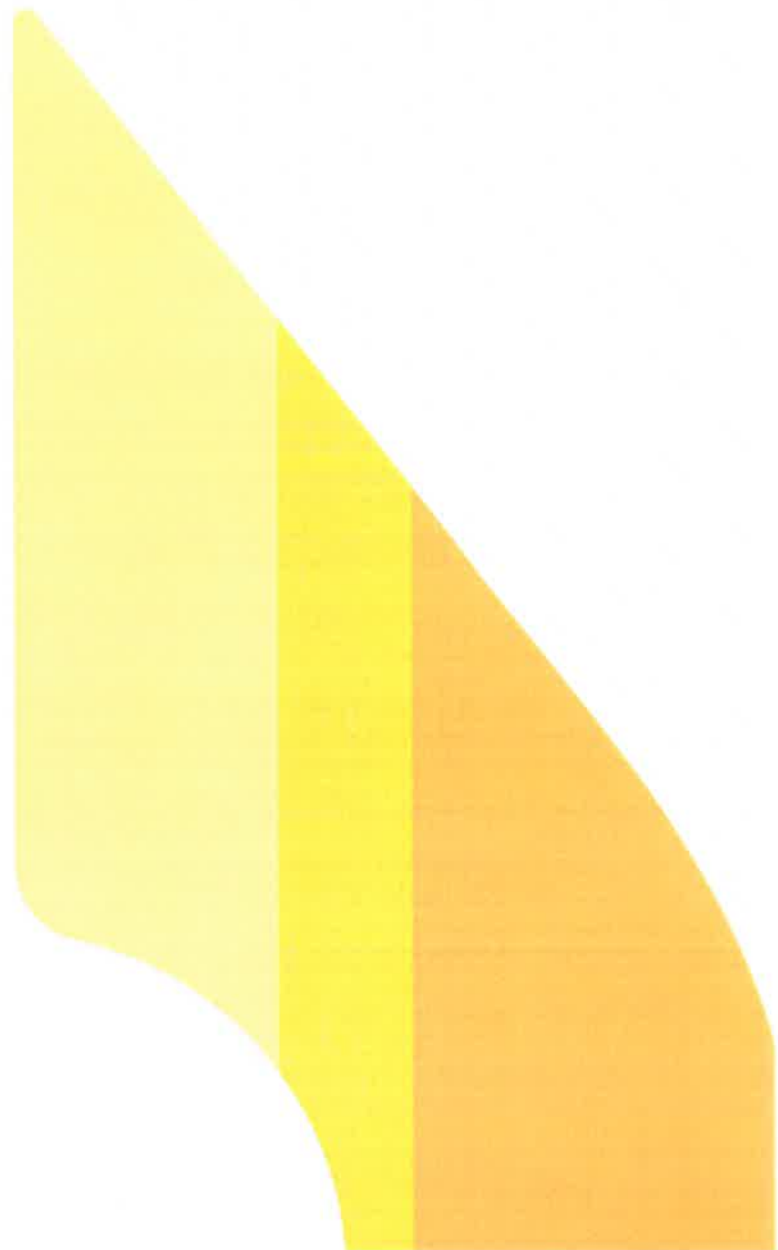
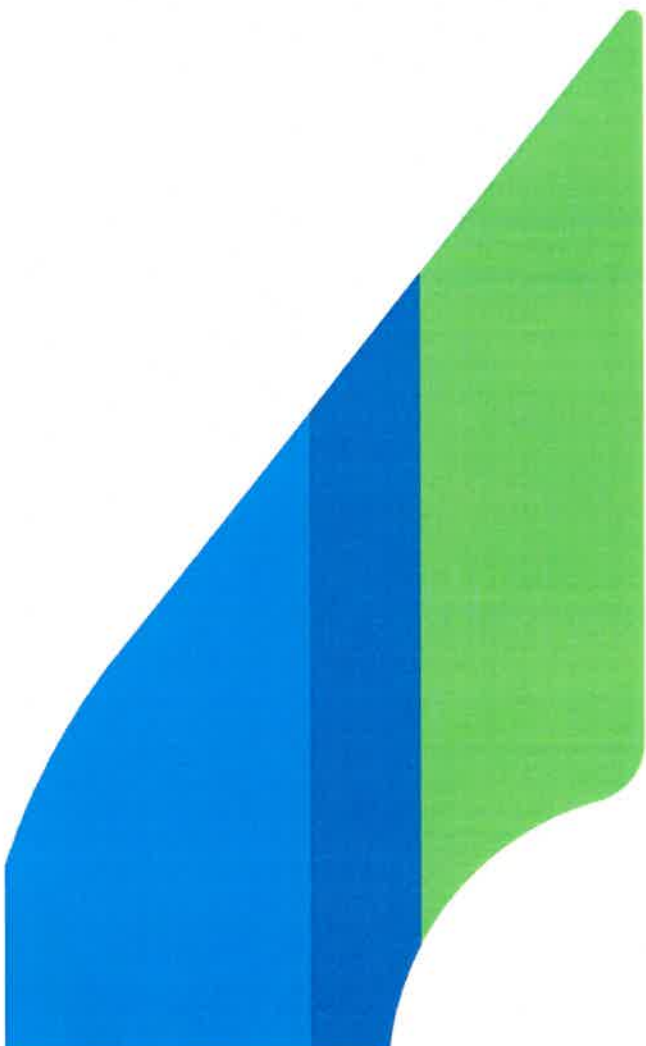

Kuortaneen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2018-2021

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
2. LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TILANNE.....	5
2.1 Yleistä.....	5
2.2 Kouluterveyskyselyn 4. ja 5. luokan oppilaiden tulokset.....	6
2.3 Kouluterveyskyselyn 8. ja 9 luokkien tulokset.....	6
2.4 Kouluterveyskysely toisen asteen tulokset.....	6
3. VARHAISKASVATUS.....	8
3.1 Aamu- ja iltapäivätoiminta.....	9
4. KOULUTOIMI.....	11
4.1 Esiopetus.....	11
4.2 Valmistava opetus.....	11
4.3 Perusopetus.....	12
4.3.1 Alakoulu.....	12
4.3.2 Yläkoulu.....	13
4.3.3 Esi- ja perusopetuksen muut suunnitelmat.....	13
4.4. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki.....	14
4.4.1 Oppimisympäristö.....	14
4.4.2 Tukimuodot.....	14
4.4.2 Perusopetusta tukeva muu toiminta.....	15
5. LUKIO.....	17
5.1 Kuortaneen lukion ohjaussuunnitelma.....	17
5.3 Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat lukiossa.....	20
5.4 Opiskelijakunta.....	21
6. AMMATILLINEN KOULUTUS.....	22
7. OPISKELUHUOLTO.....	23
8. NUORISOPALVELUT.....	27
8.1 Kunnan nuorisopalvelut.....	27
8.2 Etsivä nuorisotyö ja Paja 66.....	27
8.3 Kolmannen sektorin palvelut.....	29
8.3.1 Seurakunnat.....	29
8.3.2 4H-yhdistys.....	29
8.3.3 Lakeudenportin kansalaisopisto.....	30
8.3.4 Mannerheimin lastensuojeluliitto.....	30
8.4 Nuorisovaltuusto.....	31
9. LAPSILLE JA NUORILLE SUUNNATUT LIIKUNTAPALVELUT.....	32
9.1 Yleistä.....	32
9.2 Urheiluseurat.....	33
10. KUUSIOLINNA TERVEYS OY:N HYVINVOINTI- JA SOSIAALIPALVELUT.....	34
10.1 Neuvolat sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto.....	34
10.3 Ennaltaehkäisevä perhepalvelu.....	35
10.3 Asiantuntija- ja terapiapalvelut sekä perheneuvonta (Osviitta).....	39
11. KUUSIOKUNTIEN SOSIAALI-JA TERVEYSKUNTAYHTYMÄN SOSIAALITYÖ.....	41
11.1 Lapsiperheiden sosiaalityö.....	41
12. SEURANTA JA YHTEENVETO.....	45

1. JOHDANTO

Kuortaneella tavoitteena on taata lapsille ja nuorille mahdollisimman hyvät kasvuolosuhteet ja edellytykset kehitykselle sekä kasvulle aikuisuuteen. Vuonna 2008 uudistuneen Lastensuojelulain (417/2007) 12 § veloitteena on laatia suunnitelma lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Jokaisella kunnalla on velvollisuus päivittää valtuustokausittain uusi suunnitelma, vähintään neljän vuoden välein. Edellinen suunnitelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 11.5.2015.

“Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja suunnitelmaa laadittaessa.”

Lastensuojelulaki 12 §

Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
3. lastensuojelun tarpeesta kunnassa
4. lastensuojeluun varattavista voimavaroista
5. lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä
6. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä
7. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Lisäksi 1.8.2014 voimaan tullut uusi opiskelijahuoltolaki velvoittaa, että suunnitelmaan on kirjattava:

1. opiskeluhuollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet
2. arvio opiskelijahuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta
3. toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskelijahuoltoa ja opiskelijoiden varhaista tukea
4. tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskelijahuollon laadunvalvonnasta

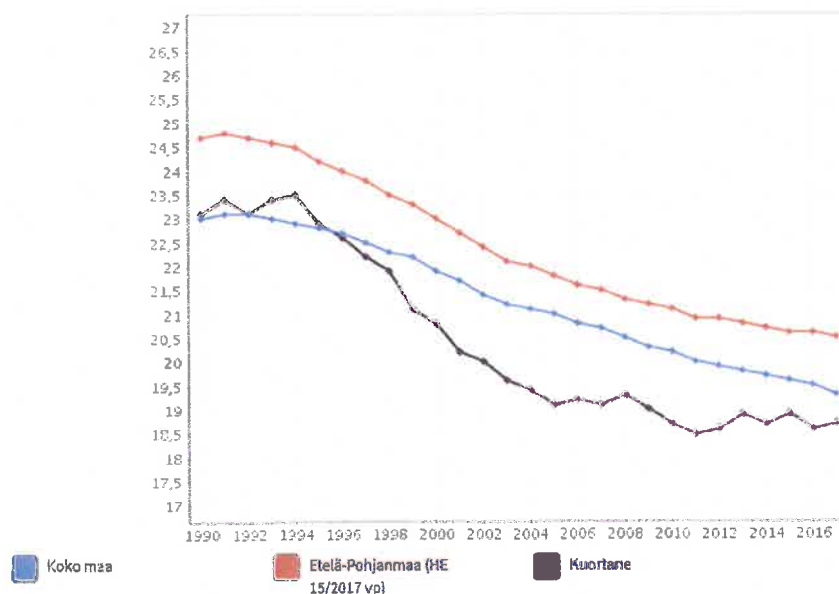

2. LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TILANNE

2.1 Yleistä

Hyvinvoinnin nykytilan kuvaukseen on käytetty kouluterveyskyselyn tuloksia ja THL:n hyvinvointitilastoja. Kuvaajiksi on valittu mahdollisemman kokonaisvaltaisesti lapsen ja nuoren hyvinvointia kuvaavia tilastoja. Lisää kuvaajia löytyy osoitteesta <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia>

THL:n tilastojen mukaan alle 17-vuotiaiden osuus Kuortaneen asukkaista on laskenut vuodesta 1994 lähtien vuoteen 2010 saakka, jonka jälkeen se on pysynyt melko tasaisena vaihdellen hieman vuosittain. Samana aikana koko maassa ja Etelä-Pohjanmaalla alle 17-vuotiaiden osuus on pudonnut jatkuvasti. Kuortaneen väestöennusteen mukaan alle 6-vuotiaiden osuus väestöstä on lievässä nousussa, kun taas 7-15 vuotiaiden osuus laskee vastaavassa määrin kokonaismäärän pysyessä melko tasaisena vuosina 2025-2030. Vuoden 2040 ennusteessa molempien osuus on lievässä nousussa. Syntyvyyden vaihtelun näkee kunnassa sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen asiakasmäärissä, mikä edellyttää suunnitelmallisuutta monella eri sektorilla.

Kuva1. Alle 17-vuotiaiden osuun väestöstä (%) koko maassa, Etelä-Pohjanmaalla ja Kuortaneella (www.sotkanet.fi)

2.2 Kouluterveyskyselyn 4. ja 5. luokan oppilaiden tulokset

Hyvinvoinnin nykytilan kuvaukseen on käytetty kevään 2016 kouluterveyskyselyn tuloksia. Alakoulun osalta kyselyyn vastasivat neljännen ja viidennen luokan oppilaat. Kuortaneen kunnassa mukana ovat Alvarin koulun, Yljoen koulun ja Leppälän koulun tulokset.

Kouluterveyskyselyn mukaan kuortaneen alakoululaiset ovat hieman muuta Suomea tyytymättömämpiä elämäänsä, kokevat terveydentilansa useammin keskinkertaiseksi tai huonoksi ja pojat liikkuvat muuta maata huomattavasti vähemmän. Sen sijaan koulunkäynnistä Kuortaneella pidetään muuta maata enemmän ja koetaan, että perheillä on riittävästi yhteistä aikaa ja koulussa on mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Erot valtakunnan keskiarvoon eivät kuitenkaan missään kohtaa olleet suuret.

2.3 Kouluterveyskyselyn 8. ja 9 luokkien tulokset

Yläkoululaiset ovat muuta maata tyytyväisempiä elämäänsä, liikkuvat muuta maata enemmän ja kokevat, että perheillä on riittävästi yhteistä aikaa. Yläkoululaiset kokevat mielenterveytensä muuta maata paremmaksi ja heillä on keskimääräistä enemmän ystäviä. He käyttävät muuta maata vähemmän päihteitä ja syövät terveellisemmin, mutta ovat ylipainoisempia. Myös kiusaaminen on muuta maata vähäisempää. Sen sijaan terveydentilansa he kokevat huonommaksi ja viihtyvät koulussa huonommin kuin oppilaat muualla Suomessa keskimäärin. Heillä on enemmän koulu-uupumusta ja he kokevat, että opettajat eivät ole kiinnostuneita oppilaiden asioista eivätkä rohkaise heitä kertomaan omia mielipiteitään.

2.4 Kouluterveyskysely toisen asteen tulokset

Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevat 1. ja 2. vuoden opiskelijat kokevat mielenterveytensä hieman huonommaksi kuin koko maassa keskimäärin ja heillä esiintyy

enemmän koulu-uupumusta. Terveystila koetaan kuitenkin paremmaksi. Heillä on kuitenkin huomattavasti paremmin ystäviä ja he kokevat, että heillä on paremmat vaikutusmahdollisuudet koulussaan kuin Etelä-Pohjanmaalla ja koko maassa keskimäärin. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijat nukkuvat arkisin huomattavasti paremmin kuin Etelä-Pohjanmaalla keskimäärin ja tupakoivat selkeästi vähemmän. Alkoholია käytetään hieman keskimääräistä enemmän. Ammattikoululaiset kokevat, että perheillä ei ole riittävästi yhteistä aikaa.

Lukiossa oppilaat ovat hieman muuta maata tyytyväisempiä elämäänsä. Terveystila ja mielenterveys koettiin selvästi muuta maata paremmaksi lukiossa, mikä osaltaan selittyy varmasti sillä, että molemmissa koulumuodoissa liikutaan kyselyn mukaan muuta maata enemmän. Yksinäisyyttä koetaan varsinkin poikien keskuudessa muuta maata enemmän, mikä varmasti johtuu siitä, että suuri osa lukiolaisista tulee muualta maasta Kuortaneelle opiskelemaan. Koulunkäynnistä lukiolaiset pitävät muuta maata vähemmän, vaikka oppilaiden mielestä opettajat kohtelevat heitä oikeudenmukaisemmin kuin muualla maassa. Myös lukiolaiset nukkuvat huomattavasti paremmin ja nuuskaa lukuunottamatta muita päihteitä käytetään keskimääräistä vähemmän.

3. VARHAISKASVATUS

Kuortaneen varhaiskasvatuksen arvoina ovat läpäisyperiaatteella toiminnan turvallisuus, yhteisöllisyys ja keskinäinen kunnioitus. Toiminta-ajatuksena on avoimuuden ylläpitäminen ja ammatillinen kasvatusyhteistyö perheiden sekä tarvittavien yhteistyötahojen kanssa lasten monipuolisen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi. Lapsia ja perheitä kuullaan ja kuunnellaan useissa yhteyksissä ja monin tavoin arjen lomassa, ja heidän toiveensa sekä mielipiteensä huomioidaan kasvatustoimintaa suunniteltaessa. Kuortaneen varhaiskasvatustoiminnan keskiössä on oppiva ja hyvinvoiva lapsi. Varhaiskasvatustoimessa on siirrytty kolmiportaisen tuen käyttöön, jolla pyritään turvaamaan laadukas kasvun ja oppimisen tuki tarpeeksi varhain. Tuen muodot ovat yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki ja ne ovat kaikkien varhaiskasvatuspalveluja käyttävien lasten ulottuvilla tarpeen mukaan.

Kuortaneella tarjotaan varhaiskasvatuspalveluita päiväkodeissa (Kuperkeikka ja satellittipäiväkoti Leppis) ja ryhmäperhepäiväkodeissa (Ruonan ryhmis, Linturinteen ryhmis, Mäyrän ryhmis sekä Ylijoen ryhmis). Tilapäiseen palveluntarpeeseen on tarjolla nk. asiointihoitopalvelu, jota voi saada kolmena päivänä kuukaudessa menettämättä pienten lasten kotihoidontukea. Koululaisille (esi-, 1. ja 2. luokat) on tarjolla koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa Alvarin ja Ylijoen kouluilla. Lisäksi koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään sivukylillä ryhmisten yhteydessä. Koulujen sulkiessa ovensa kesän ajaksi on koululaisille (esi-, 1. ja 2. luokat) tarjolla kokopäiväistä varhaiskasvatuspalvelua Alvarin koululla

Kunnan varhaiskasvatuspalveluihin kuuluu päiväkotia Kuperkeikan lapsiryhmässä osittain toimiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja, VEO. Hänelle kuuluu erityisvarhaiskasvatuksen lisäksi esikoululaisten erityisopetus. VEO kiertää säännöllisesti kaikissa kunnan varhaiskasvatusyksiköissä havainnoimassa, opettamassa ja ohjaamassa lapsia sekä konsulttoimassa henkilöstöä. VEO toimii tärkeänä linkkinä varhaiskasvatuksen yhteistyötahojen suuntaan kuten lastensuojeluun, neuvolaan, sosiaalitoimeen, Kotorahtiin

sekä muihin terveydenhoidon ja sosiaalipalvelun tahoihin. VEO voi konsultoida varhaiskasvatuksen henkilöstön lisäksi suoraan vanhempia mieltä askarruttavissa kasvatusasioissa. Koska erityistä tukea tarvitsevat lapset pyritään löytämään varhaiskasvatuspalveluissa mahdollisimman varhain, kuuluu VEO:n toimenkuvaan moniammatillisen VEKARA-työryhmän (varhaiserityiskasvatuksen virkamiestyöryhmä) säännöllinen kokoonkutsuminen.

Kuortaneen varhaiskasvatustoimi kuuluu "Ilo kasvaa liikkuen" -hankkeeseen, joka on osana varhaiskasvatuksen arkea. Lisäksi varhaiskasvatuksessa panostetaan luonnon läheisyyteen, terveelliseen elämäntapaan ja yhteisöllisyyteen. Tavoitteena on oppimisen ilo, itsestä huolehtimisen taito sekä liikunta ja terveellinen elämäntapa. Erityispiirteinä varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä voidaan mainita urheiluopiston läheisyys ja sen tarjoamat mahdollisuudet liikkumiseen (uimahalli, jäähalli, keilahalli, lenkkipolut ym.).

Varhaiskasvatustoimi kuuluu lisäksi maakunnalliseen ETEVÄ-koulutushankkeeseen, jossa Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys hallinnoi, suunnittelee ja toteuttaa alueellisia koulutuksia yhteistyössä 17 eteläpohjalaisen kunnan kanssa ja näiden alueella. Hankkeen tavoitteena on vastata kuntien koulutustarpeisiin joustavasti ja tehokkaasti. Koulutuksissa hyödynnetään monimuotoisia opetusmenetelmiä mahdollisuuksien mukaan (mm. webinaarit tai tallenteet).

3.1 Aamu- ja iltapäivätoiminta

Esikoululaisille ja perusopetuksen 1.-2. luokkien oppilaille sekä erityisopetukseen otetuille 3.-9. luokan oppilaille on tarjolla koulupäivisin perusopetuslain mukaista ohjattua aamu- ja iltapäivätoimintaa (APIP). Alvarin ja Yljoen kouluilla toimivat omat erilliset APIP-ryhmät. Koululaisten ohjattua APIP-toimintaa on lisäksi ryhmäperhepäiväkodeissa integroituna alle kouluikäisten ryhmiin.

Kaikkien kunnan varhaiskasvatuspalveluiden piirissä on tällä hetkellä n. 175 lasta, joista koululaisten APIP-palveluissa joko kokonaan tai päivähoitopalveluitten lisäksi on n. 45

lasta. Kuortaneella on syntynyt viime vuosina 25-26 lasta vuosittain, joista suurin osa tulee varhaiskasvatustalouden asiakkaaksi lakisääteisten perhevapaiden jälkeen.

Kuortaneen yhteiskoululla toimii tarpeen mukaan erityislasten aamu- ja iltapäivätoimintayksikkö. Toimintatilana on lähinnä pienluokan tilat, mutta tarvittaessa koko koulu on käytössä ulkoilun alueineen. Toiminnassa on mukana lähinnä 7.-9. lk:n erityisoppilaita. Sisällöltään toiminta on lapsilähtöistä ja siinä huomioidaan kulloisenkin ryhmän erityiset tarpeet ja toiveet. Vanhempien kanssa tehdään tiivistä ja avointa yhteistyötä. Iltapäivisin mm. askarrellaan, pelataan, piirrellään ja tehdään retkiä sekä tutustumiskäyntejä sekä levätään joskus raskaankin koulupäivän jälkeen. Kesäaikaa ja muita koulujen loma-aikoja vietetään pääsääntöisesti Kuortaneen toimintakeskuksessa koulujen ollessa suljettuna. Pyrkimys on monipuoliseen, joustavaan ja lapsen tarpeista lähtevään toimintaan sekä luontevaan päivän jatkumiseen ennen koulupäivää ja sen jälkeen.

Kesäaikaan koulujen ollessa suljettuna, toimii Alvarin koulun tiloissa koululaisten kokopäiväinen päivähoitoryhmä, jonka toiminnassa on mukana lähinnä esikoululaisia sekä 1. ja 2. luokan oppilaita.

4. KOULUTOIMI

Kuortaneella toimii tällä hetkellä neljä alakoulua (Alvari, Ylijoki, Leppälä ja Ruona) sekä yksi yläkoulu (Yhteiskoulu). Kuortaneella on tehty alustava päätös Leppälän koulun sulkemisesta 31.7.2019-31.7.2021. Lisäksi suunnitelmissa on uuden yksisarjaisen alakoulun rakentaminen keskustaan siten, että uusi koulu aloittaisi toimintansa 1.8.2021. Uuteen kouluun siirtyisivät myös muiden alakoulujen oppilaat siinä vaiheessa, kun he sinne mahtuvat ilman, että luokkia tarvitsee jakaa erillisiin opetusryhmiin.

4.1 Esiopetus

Esiopetus on koko kunnan osalta keskitetty Alvarin kouluun. Esiopetuksessa erityinen painotus on oppilaan motorististen taitojen kehittyminen. Jokaisesta lapsesta tehdään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma. Esiopetuksella ja perusopetuksella on yhteinen vuosikello ja esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännön kirjataan Alvarin koulun opetussuunnitelmaan. Lukuvuoden loppuun laaditaan esiopetuksen arviointiraportti, johon kirjataan eri toimijoiden kanssa tehty yhteistyö ja sen pohjalta arvioidaan käytänteiden toimivuutta seuraavan vuoden lukuvuosisuunnitelmaa varten. Esiopetuksen aloitti syksyllä 2018 37 lasta.

4.2 Valmistava opetus

Kuortaneella valmistava opetus järjestetään tarpeen mukaisesti Alvarin koululla tai Yhteiskoululla. Ryhmäkoko on aina opetuksen järjestämisen kannalta tarkoituksenmukainen. Opetusta on järjestettävä 6-10 vuotiaille vähintään 900 tuntia ja sitä vanhemmilla vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta.

Valmistava opetus huomioidaan Kuortaneen kunnan esi- ja perusopetuksen oppilashuolto-suunnitelmassa sekä Kuortaneen kunnan oppimisen ja koulunkäynnin tuen periaatteissa. Valmistavan opetuksen opetussuunnitelma huomioidaan myös koulujen tasa-arvo- ja

yhdenvertaisuussuunnitelmissa. Oppilaan opinto-ohjelman lomakkeena käytetään oppimisen ja koulunkäynnin tuen lomakkeita soveltuvin osin. Mikäli tarve valmistavalle opetukselle kasvaa tuntuvasti, on opetuksen järjestäminen mahdollista myös muilla kouluilla. Päätöksen opetuksen järjestämisestä tekee sivistysjohtaja.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen ja esi- ja perusopetuksen yhteistyö edellyttää koulussa yhteissuunnittelua. Yhteissuunnittelun tavoitteena on laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden yhteistyö sekä oppilaiden integroiminen esi- ja perusopetukseen. Oppilaita pyritään integroimaan yleisopetukseen kaikissa oppiaineissa aina, kun se on mahdollista. Integrointi edistää oppilaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä koulussa ja vapaa-ajalla. Integraatio esi- ja perusopetukseen sekä oman äidinkielen opetus mietitään tapauskohtaisesti ja kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Rehtori, valmistavan luokan opettaja, aineenopettaja, luokanopettaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja vastaavat integroinnin yhteissuunnittelusta. Oman äidinkielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja opetuksen järjestäjän mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään (kunnan) kieliohjelman mukaisesti.

4.3 Perusopetus

Kuortaneella perusopetuksen oppimisympäristö on turvallinen, luottamusta herättävä, innostava ja se motivoi oppimaan. Kuortaneella kielitietoiset työtavat huomioidaan perusopetuksessa. Yhteistyö on joustavaa, laaja-alaista, suunnitelmallista, rakentavaa ja sitä toteutetaan oppilaan, koulun, kodin ja koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Koulun toimintakulttuuri on jatkuvan kehittämisen kohteena. Valmistava opetus on osa koulun toimintakulttuuria. Kuortaneella alakoulussa oli syksyllä 2018 252 (ei sisällä esikoululaisia) oppilasta ja yläkoulussa 142 oppilasta.

4.3.1 Alakoulu

Kuortaneella toimii tällä hetkellä neljä alakoulua Alvari, Ylijoki, Leppälä ja Ruona. Alvarin koulun oppilasmäärä oli syksyllä 2018 126 oppilasta (ei sisällä esikoululaisia). Lisäksi koulussa on kaksi esiopetusryhmää, joissa on kaikki Kuortaneen esioppilaat. Koulussa työskentelee kaksi esikoulun opettajaa, kaksi erityisluokanopettajaa, yksi kiertävä

erityisopettaja kaksi päivää viikossa ja kuusi luokanopettajaa. Koulunkäynnin ohjaajia on esiopetuksessa neljä, pienluokalla kolme ja yksi yleisopetuksen puolella.

Kuortaneen eteläisellä alueella sijaitsee Ylijoen koulu, jonka oppilasmäärä on syksyllä 2018 50 oppilasta. Koulussa on yhdistetty 1-2lk, 3-4lk ja 5-6lk. Kuortaneenjärven pohjoispuolella kantatie 66:n varrella sijaitsevassa Ruonan koulussa on 40 oppilasta ja sielläkin on yhdistetyt 1-2lk, 3-4lk ja 5-6lk. Leppälän koulussa, joka sijaitsee Kuortaneen itäisellä alueella Leppälänkylässä, on 36 oppilasta. Leppälän koulussa on yhdistetyt 1-2lk, 3-4lk ja 5-6lk. Kaikilla alakouluilla on yhteinen kiertävä laaja-alainen erityisopettaja ja kyläkouluilla yhteiset kielten opettajat (englanti ja ruotsi).

4.3.2 Yläkoulu

Elokuusta 2017 alkaen Kuortaneen yhteiskoulu siirtynyt uuteen opetussuunnitelmaan porrastetusti siten, että 2017-2018 seitsemäs luokka siirtyy sen piiriin ja kahdeksas ja yhdeksäs luokka jatkavat vanhalla opetussuunnitelmalla. Kuortaneen yhteiskoulun tarkoituksena on laadukkaan perusopetuksen tarjoaminen. Lisäksi koulussa toimii yhdeksännellä vuosiluokalla urheilupainotteinen luokka. Urheilupainotteinen luokka on tarkoitettu urheiluun määrätietoisesti ja tavoitteellisesti suhtautuville oppilaille ja sinne voi hakea erillisellä lomakkeella. Päätös luokalle valinnasta tehdään yhteistyössä urheilulukion valmentajien kanssa. Urheiluluokan oppilailla on valmennus valinnaisaineena ja kurssit arvioidaan opetussuunnitelman mukaisesti.

4.3.3 Esi- ja perusopetuksen muut suunnitelmat

Esi- ja perusopetuksella on opetussuunnitelman lisäksi seuraava suunnitelmat:

- voimassa oleva tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- ohjeistus kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumiseen
- kulttuurikasvatussuunnitelma
- koulukohtaiset palo- ja pelastussuunnitelmat, jotka päivitetään lukuvuosittain.

4.4. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

4.4.1 Oppimisympäristö

Kuortaneen kunnan oppimisen ja koulunkäynnin tuen periaatteet ovat varhainen puuttuminen, inklusiivinen opetus, toimiva oppilashuolto sekä yhteistyö kodin ja koulun välillä. Opetus pyritään järjestämään oppilaan lähikoulussa inklusiivisesti, mutta ensisijaisesti kuitenkin siellä, missä oppilaan tuen tarve voidaan toteuttaa oppilaan edun mukaisesti.

Oppilashuoltoon kuuluu oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Sillä edistetään oppilaan tasapainoista kasvua ja kehitystä, edistetään välittämisen ja myönteisen vuorovaikutuksen kulttuuria koulu yhteisössä sekä varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen mahdollisuus. Kodin ja koulun yhteistyön lähtökohtana on avoimuus, rehellisyys, luottamuksellisuus ja toisen kunnioittaminen sekä oppilaan tarpeisiin vastaaminen, huolenpito, oikeudenmukaisuus ja vastuu.

4.4.2 Tukimuodot

Koulussa tuen järjestämisen lähtökohtana ovat tuen tarpeen ennakointi, tuen tarjoamisen oikea-aikaisuus, suunnitelmallisuus ja tarpeen mukainen asteittainen tehostaminen. Tuen tasoja on kolme: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Nämä tuet perustuvat lakiin ja niillä pyritään parantamaan oppilaiden oppimisen edellytyksiä ja ehkäisemään oppimisvaikeuksia. Pedagoginen tuki suunnitellaan ja sen tarve arvioidaan oppilaan, huoltajien ja moniammatillisen verkoston yhteistyönä.

Perusopetuslaissa on säädetty tukiopetuksessa (16§), osa-aikaisesta erityisopetuksesta (16§), tulkitsemis- ja avustajapalveluista (31§) sekä erityisistä apuvälieistä. Laissa (3§) on myös säädetty, että opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaan, mikä on opetuksen eriyttämisen perusta. Lisäksi käytössä on muita pedagogiikkaan perustuvia tukimuotoja, jotka on esitetty tarkemmin kunnan opetussuunnitelmassa.

Oppilaanohjaus on osa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Sen tavoitteena on tukea oppilaan monipuolista kasvua ja kehitystä sekä edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa ja ehkäistä syrjäytymistä. Alakoulussa oppilaanohjauksesta huolehtivat luokanopettajat, yläkoulussa opinto-ohjaaja. Oppilaanohjaus koostuu luokkatunneista, henkilökohtaisesta ohjauksesta, tarvittaessa pienryhmäohjauksesta ja työelämään tutustumisesta.

4.4.2 Perusopetusta tukeva muu toiminta

Liikkuva koulu - ohjelma

Kuortane kuuluu Liikkuva koulu- ohjelmaan, joka on hallituksen kärkihanke ja jonka tavoitteena on aktiivisempi ja viihtyisämpi koulupäivä. Liikkuvassa koulussa ajatellaan asioita uusilla tavoilla ja yhdessä tekemällä ja ottamalla oppilaat mukaan suunnitteluun pyritään luomaan viihtyisämpiä koulupäiviä. Tavoite on, että jokainen peruskoululainen liikkuu vähintään tunnin päivässä. Kuortaneella liikunnallisuutta on lisätty koulupäivien yhteyteen pidentämällä ruokailuvälituntia, jolloin on mahdollisuus luistella, hiihtää tai osallistua välituntiohjaajien toimintaan. Välituntiohjaajia on koulutettu syksyllä 2017. Erilaisiin lajeihin on järjestetty tutustumispäiviä.

Kerhotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää kerhotoimintaa. Kerhot ovat oppilaille vapaaehtoisia. Niitä voidaan järjestää myös yhteistyössä paikallisten yhdistysten kanssa. Kerhoja järjestetään tarpeen ja innostuneisuuden mukaan koulukohtaiset olosuhteet huomioon ottaen.

Oppilaskunta

Koulujen oppilaskunnat ja tukioppilaat toimivat oppilaiden ja henkilökunnan välisenä kanavana. Oppilaskunta käsittää kaikki koulun oppilaat. Oppilaskunta valitsee keskuudestaan oppilaskunnan hallituksen. Oppilaskuntatoiminnan tehtävänä on edistää oppilaiden aktiivista roolia koulun yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin kehittämisessä. Oppilaskuntatoiminta on tärkeä osa lasten ja nuorten demokraattista toimintakulttuuria.

Tukioppilastoiminta

Tukioppilastoiminta pyrkii aktivoimaan oppilaita omaehtoiseen toimintaan yhdessä. Tukioppilaat osallistuvat tulevien seitsemäsluokkalaisten tutustuttamiseen yläkouluun sekä ryhmäytyspäivään. He järjestävät kouluun yhteistä toimintaa ja antavat ehdotuksia koulun toiminnan kehittämiseksi. Tukioppilastoiminta on peruskoulussa toimiva tukijärjestelmä, joka perustuu vertaistuen ajatukseen. Tukioppilas on tavallinen, vapaaehtoinen oppilas, joka haluaa toimia koulu yhteisön hyväksi ja auttaa muita oppilaita. Tukioppilastoiminnan tavoitteena on edistää hyviä toverisuhteita, kouluviihtyvyyttä, yhteisvastuuta sekä turvallista ja kannustavaa ilmapiiriä koulussa. Tukioppilaiden ohjauksesta ja toiminnasta vastaa koulussa työskentelevä aikuinen ohjaaja. Tukioppilaat tekevät yhteistyötä MLL:n ja SPR:n kanssa. Uudet tukioppilaat valitaan hakemusten perusteella seitsemännen luokan keväällä. Tukioppilaat ja oppilaskunta tekevät yhteistyötä. He suunnittelevat toimintaansa ohjaajien johdolla.

5. LUKIO

Kuortaneella toimii valtakunnallinen erityistehtävän saanut urheilulukio, jonka lajeina ovat jääkiekko, lentopallo, yleisurheilu, paini, pesäpallo ja keilailu. Lukiossa aloitti syksyllä 2018 238 opiskelijaa. Opetusryhmät ovat sekaryhmiä ja syntyvät opiskelijoiden kurssivalintojen pohjalta. Urheilulukiolaiset tulevat lukioon pääasiassa muilta paikkakunnilta ja heidän asumisensa on järjestetty ohjatusti Kiinteistö Oy Kuortaneen koulumajojen omistamissa asunnoissa, jotka sijaitsevat urheiluopistolla ja Kortesmäen asuntoalueella.

Opiskelijoista valtaosa on urheilulukiolaisia, jotka tulevat Kuortaneelle ympäri Suomea. Se, että suurin osa lukiolaisista on urheilijoita, näkyy myös oppilaitoksen arjessa. Opiskelijat ovat keskimääräistä paremmassa fyysisessä kunnossa ja heille on tärkeää psyykinen ja fyysinen terveys. Toisaalta täysipainoisen lukio-opiskelun ja huippu-urheilun yhdistäminen saattaa olla sekä fyysisesti että psyykkisesti kuormittavaa.

Lukiossa on ohjeistus kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumiseen. Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä on velvollisuus puuttua siihen, kun sellaista havaitaan tai se tulee tietoon. Kuortaneen lukiolla on myös kriisitoimintamalli kriisejä, uhkia ja vaaratilanteita varten. Kriisityöryhmä, sen koonpano, tehtävät, kokontumiset, koulutus ja toiminnan arviointi on määritelty kriisitoimintasuunnitelmassa.

5.1 Kuortaneen lukion ohjaussuunnitelma

Ohjaustoiminnan tavoitteet

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään

koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Tasa-arvosuunnitelma on päivitetty syksyllä 2017.

Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Opiskelijan tulee saada lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä.

Ohjaus on lukion koko henkilöstön yhteistä työtä. Opiskelijaa tiedotetaan eri toimijoiden tehtävistä ohjauksen kokonaisuudessa sekä siitä, missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea. Opiskelijalla on vastuu omasta opiskelusuunnitelmastaan ja opiskelustaan. Hän saa apua tarvitessaan rehtorilta, opinto-ohjaajalta, ryhmänohjaajalta, aineenopettajalta, erityisopettajalta ja koulusihteeriltä.

Ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa

Opiskelijat tulevat Kuortaneen lukioon sekä Kuortaneelta että koko Suomesta. Kuortanelaiset saavat infoa lukio-opinnoista 9.luokan syksyn aikana pidetyissä infoissa sekä tammi-helmikuussa järjestettävässä täsmäpäivässä. Lukiota esitellään myös 9.luokan vanhempainillassa marras-joulukuussa. Lukion opinto-ohjaaja on auttamassa 9.luokkalaisia lukion 1. vuoden ainevalinnoissa, jotka tehdään Wilmaan. Kuortanelaisista opiskelijoita pidetään yläkoulun kanssa tiedonsiirtopalaveri toukokuussa. Lukion puolelta paikalla ovat opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaajat.

Muut kuin kuortanelaiset hakijat saavat infoa Kuortaneen lukion kotisivuilta. Monet lajiliitot järjestävät tutustumispäiviä, joissa tulevia hakijoita tiedotetaan sekä opiskelusta että valmennuksesta. Opinto-ohjaaja ja rehtori vastaavat ainevalintoihin liittyviin kysymyksiin ja

opastavat ainevalintojen teossa. Tulevat urheilulukiolaiset tekevät alustavat ainevalinnat lukion 1.vuotta varten ja ne tarkistetaan lukion alkaessa.

Lukion alkaessa opiskelijoilla on 1. jaksossa op1-kurssista puolet. Kurssilla opiskelijoita perehdytetään mm. lukio-opiskelun käytäntöihin, oppiaineisiin, kurssivalintojen suunnitteluun ja ainevalintojen merkitykseen jatko-opintojen kannalta. Kurssilla pidetään myös ykkösten ryhmäytysiltapäivä, jonka tavoitteena on tutustuttaa eri puolilta Suomea tulevia opiskelijoita toisiinsa. Ryhmäytysiltapäivää ovat toteuttamassa opettajat ja vanhemmat opiskelijat.

Lukion päätösvaiheessa opiskelijat tekevät jatko-opintosuunnitelman. Lukioaikana on mahdollisuus vieraila eri ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa ja saada näin lisätietoa päätöksen tueksi. Lisäksi eri alojen opiskelijoita käy esittelemässä opiskeluaalansa ja oppilaitoksia. Opiskelijaa ohjataan olemaan myös itse yhteydessä mahdollisiin tuleviin jatko-opintopaikkoihin ja kysymään tarvittaessa lisätietoa sieltä ennen lopullista päätöksentekoa. Tarvittaessa opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijan Te-toimiston ammatinvalintapsykologille. Opinto-ohjaaja on opiskelijoiden käytettävissä hakuaikana ja sen jälkeen valintakoevaiheessa. Jatko-opintohaun jälkeen opiskelijat ilmoittavat opinto-ohjaajalle haun tuloksen.

Ohjauksen keskeiset yhteistyökumppanit

Ohjauksen osalta yhteistyötä tehdään tarvittaessa sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa. Myös koulupsykologin palveluihin ohjataan tarvittaessa. Urheilulukiolaisten kohdalla yhteistyö valmentajien ja lajiliittojen kanssa on tiivistä. Samoin yhteistyö Kuortaneen Urheiluopiston kanssa on vilkasta.

Jatko-opinto-ohjaus vaatii paljon yhteistyötä korkea-asteen kanssa. 2. vuoden keväällä opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta lähteä tutustumaan Tampereen korkeakoulujen opiskelutarjontaan. Kolmannen vuoden aikana käydään Vaasan amk ja yo-päivässä ja sen lisäksi on tehty toinen opintoretki johonkin muuhun ammattikorkeakouluun tai yliopistoon, esim. Jyväskylään. Opinto-ohjauksen tunneilla käy myös työelämän edustajia kertomassa omasta työstään tai esim. yrittäjyydestä vaihtoehtona. Myös Te-toimiston

edustaja voi käydä kertomassa esim. ulkomaavaihtoehtoista. Lisäksi usein lukion entiset opiskelijat käyvät pitämässä koulutusesittelyjä omista aloistaan.

Huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö

- ysien vanhempainillat ja infot
- ykkösluokkalaisten vanhempainilta
- abien vanhempainilta
- opiskelun haasteisiin liittyvät yksilökohtaiset palaverit huoltajien kanssa tarpeen mukaan
- tiedottaminen Wilmassa
- yhteistyö pidennetyn opintosuunnitelman tai koulunvaihdon yhteydessä

5.3 Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat lukiossa

Erityisen tuen tarkoituksena on tukea ja auttaa opiskelijaa niin, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa lukio-opintonsa. Tukea voi saada opiskelija, joka on jäänyt tilapäisesti opinnoissaan jälkeen tai jonka edellytykset opiskella ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden takia. Tuen piiriin kuuluvat myös psyykkistä tai sosiaalista tukea tarvitsevat opiskelijat.

Opiskelijalla voi olla lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyviä oppimisen ongelmia, joita voidaan ratkoa erityisjärjestelyillä oppimistilanteissa ja kokeissa. Kaikille 1.vuoden opiskelijoille tehdään lukemis- ja kirjoittamishäiriöiden seulontatesti opinto-ohjauksen tunneilla. Jos on tarvetta tehdä yksilöllinen tarkempi testi, sen tekee yläkoulun erityisopettaja. Hän myös laatii tarvittaessa lukilausunnon ylioppilastutkintoa varten.

Lukio-opiskelijalle voidaan laatia erityisen tuen suunnitelma, jolla hän todentaa tarpeensa saada pedagogisia erityisjärjestelyjä. Suunnitelmaan kirjataan, miten tuen tarve voidaan ottaa huomioon oppitunneilla, koetilanteissa ja arvioinnissa.

5.4 Opiskelijakunta

Lukiossa toimii opiskelijakunta, johon kaikki opiskelijat kuuluvat. Eri vuosikursseilta valitaan jäsenet opiskelijakunnan hallitukseen. Hallitukselle valitaan vaalilla puheenjohtaja (varsinainen ja vara) Opiskelijakunnan hallitus valitsee keskuudestaan sihteerin ja rahastonhoitajan sekä edustajat muihin erillistehtäviin. Opettajakunnasta valitaan opiskelijakunnan ohjaava opettaja tai opettajat.

Opiskelijakunnan hallituksen tehtävät:

- antaa lausuntoja opiskeluun ja ympäristöviihtyvyyteen liittyvissä asioissa
- opastaa lukioon tulleita uusia opiskelijoita
- on mukana ykkösten ryhmäytämispäivässä
- suunnittelee erilaisia teemapäiviä koko koululle
- laatii 1. ja 2. vuoden opiskelijoille kyselyn ja esittelee kyselyn tulokset myös koko koululle

6. AMMATILLINEN KOULUTUS

Kuortaneen urheiluopiston koulutuskeskuksessa tarjotaan ammatillista koulutusta sekä peruskoulun päättäneille että ylioppilastutkinnon suorittaneille. Suoritettava tutkinto on liikuntaneuvojan tutkinto, joka on laajuudeltaan 180 osp . Liikuntaneuvojan perustutkinto antaa laaja-alaiset ammatilliset valmiudet toimia erilaisissa liikunnanohjaustehtävissä esimerkiksi kuntien, liikuntajärjestöjen, urheiluseurojen ja liikunta- ja kuntokeskusten palveluksessa. Peruskoulupohjainen koulutus on kestävä 3 vuotta, ylioppilaspohjainen koulutus 2 vuotta. Tutkinnon suorittanut saa yleisen jatko-opintokelpoisuuden ammattikorkeakouluun ja yliopistoon. Opiskelemaan otetaan vuosittain noin 40 opiskelijaa, joista puolet on peruskoulupohjaisia ja puolet lukiopohjaisia. Liikunnanohjauksen perustutkintoa suorittava opiskelija saa maksuttoman opetuksen, asunnon ja ruoan opiskelupäivinä. Opiskelijan etuisuuksiin kuuluu lisäksi Kuortaneen Urheiluopiston tilojen sekä suorituspaikkojen käyttö. Opiskelijoiden opiskelijahuolto on yhteinen lukion opiskelijoiden kanssa, ja opiskelijapappi tarjoaa keskustelumahdollisuuden opiskelijoille.

Nuorten ammatillisen tutkinnon (liikuntaneuvoja) lisäksi Kuortaneen urheiluopistolla on mahdollisuus suorittaa erilaisia maksullisia kursseja ja tutkintoja kuten hierojan ammattitutkinto sekä liikunnan ohjauksen peruskurssi, liikuntapaikanhoitajan, liikuntapaikkavahtimestarin ja valmennuksen kursseja.

Kuortanelaiset nuoret hakeutuvat ammatilliseen koulutukseen pääasiassa Seinäjoelle (Sedu). Kunnassa pyritään huolehtimaan kuljetusyhteyksien säilymisestä Kuortaneen ja Seinäjoen välillä.

7. OPISKELUHUOLTO

Oppilas- ja opiskelijahuoltojain (1287/2013) tarkoituksena on

1. edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä
2. edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä
3. turvata varhainen tuki sitä tarvitseville
4. turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu
5. vahvistaa opiskeluhoitollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä

Varhainen puuttuminen tarkoittaa tuen tarjoamista lapsen varhaisvuosina ja mahdollisimman nopeasti ongelmien ilmaannuttua missä vaiheessa tahansa lapsen tai nuoren koulupolkua. Käytettävät tukitoimet perustuvat kehitysriskien tuntemiseen, kehityksen tarkkaan havainnointiin ja arviointiin. Puuttuminen perustuu usein lasta tai nuorta lähellä olevien henkilöiden huoleen.

Kuortaneella toimii kaksi erillistä opiskelijahuoltoryhmää: esi- ja perusopetuksen sekä lukion ja toisen asteen ryhmät. Molemmat ryhmät ovat laatineet omat opiskelijahuoltosuunnitelmat ja niitä päivitetään vuosittain. Painopiste opiskelijahuollossa on siirtynyt korjaavasta työstä yhteisölliseen, ennaltaehkäisevään työhön. Yhteisöllisellä opiskeluhoitollolla tarkoitetaan laissa toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoittoa toteuttavat kaikki opiskeluhoitollon toimijat.

Kaikkien oppilaitoksessa opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä opiskeluhuolto- palveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Kouluilla ja oppilaitosten henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista. Koulukohtaiseen opiskelijahuoltosuunnitelmaan on kirjattava ne käytännön toimet, joilla yhteisöllistä opiskelijahuoltoä tullaan jatkossa lisäämään. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin toteuttamisesta ja edelleen kehittämisestä sekä toiminnan tiedottamisesta vanhemmille.

Laki edellyttää, että opiskelijalla on mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on sitä pyytänyt. Kuortaneella toimii yksi koulukuraattori, joka jakaa työaikansa paikkakunnalla toimivien koulujen kesken. Mikäli kuraattori ei ole kiireellisissä tapauksissa (seuraavana päivänä) tavoitettavissa, pitää opiskelijalle tarjota mahdollisuus keskustella mielenterveyshoitajan, koulupsykologin tai vastaavan kuraattorin kanssa. Opiskelijan lisäksi myös huoltaja tai muu opiskelijasta huolestunut henkilö voi vaatia tätä.

Yksittäistä opiskelijaa koskeva opiskeluhuoltoasian käsittelyä varten kootaan tarvittaessa erikseen nk. monialainen asiantuntijaryhmä. Ryhmän koollekutsuminen vaatii kuitenkin aina opiskelijan tai jos hänellä ei ole edellytyksiä asiasta päättää, hänen huoltajansa suostumuksen. Mikäli koulun henkilökunnalla tai muulla opiskelija- tai terveydenhuollon toimijalla on huoli lapsen/nuoren elämäntilanteesta eikä lapsi/nuori tai huoltaja anna lupaa asiantuntijaryhmän koollekutsumiseen, voidaan asiasta tehdä lastensuojeluilmoitus kunnan sosiaalitoimeen.

Lisäksi koulutuksen järjestäjän vastuulla on taata kouluille riittävät avustaja- sekä tuki- ja erityisopetuspalvelut. Kyseisten palveluiden tarve arvioidaan aina keväällä seuraavaksi lukuvuodeksi kerrallaan. Oppilaiden keskittäminen yhteen kouluun parantaa koulunkäynnin

tuen palveluiden saatavuutta (erityisopetus, kuraattoripalvelut sekä terveydenhuollon ja sosiaalitoimen palvelut).

Toisen asteen opiskeluhoitosuunnitelma on laadittu yhteisesti Kuortaneen lukiolle ja Kuortaneen urheiluopistolle. Se on oppilaitosten henkilökunnan ja opiskeluhoitohenkilökunnan yhdessä laatima suunnitelma. Opiskelijakunnan hallitusta on kuultu suunnitelman tekemisen yhteydessä. Opiskeluhoitosuunnitelma päivitetään ja suunnitelman toteutuminen arvioidaan vuosittain. Toisen asteen opiskeluhoitosuunnitelman on huomioitava lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman linjaukset. Opiskeluhoitosuunnitelma tulee tarkistaa vuoden kuluttua siitä, kun kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

Opiskeluhoollon tarvetta lisää se, että suuri osa toisen asteen opiskelijoista on muilta paikkakunnilta. He asuvat pääsääntöisesti Kuortaneen kunnan ylläpitämissä asunnoissa. Asuminen on hyvin itsenäistä, ympärivuorokautista valvontaa ei ole. Lukio osallistuu asumisen ohjaukseen mm. viikottaisten käyntien muodossa. Kunnan palkkaama valvoja kiertää asuntoja säännöllisesti ja on tarvittaessa tavoitettavissa.

Kuortaneen lukion ja urheiluopiston opiskelijoiden käytössä on kuraattori ja liikuntapappi. Opiskeluterveydenhuollon palvelut tarjoaa Kuusiolinna Terveys oy: psykologin, opiskeluterveydenhoitajan, koululääkärin sekä jalkautuvan mielenterveystyöntekijän eli merkkarin palvelut.

Kuortaneen kunnan sote-palveluista vastaa Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijäryhmällä (KuusSoTe) yhteistyössä Kuusiolinna terveyspalveluiden kanssa.

Työntekijät ovat tavoitettavissa seuraavasti:

- Kuraattori: 100% työajasta (esi- ja perusopetus ja 2.aste, yhteensä 7 oppilaitosta, n.700 oppilasta/opiskelijaa)
- Liikuntapappi: tavoitettavissa urheiluopistolla tarvittaessa

- Opiskeluterveydenhoitaja: lukiolla kahtena-kolmena päivänä viikossa, muina päivinä terveysasemalla
- Lääkäri: ajanvaraukset tarpeen mukaan terveydenhoitajan kautta
- Psykologi ja merkkari: tarvittaessa Kuusiolinna terveys erityispalvelut Osviitan kautta

Kuortaneen lukion henkilökunta tekee jatkuvaa yhteistyötä opiskelijoiden valmentajien kanssa. Jaksoittaisissa valmentajapalavereissa valmentajat saavat tietoa koulun toiminnasta ja koulu valmennuksesta. Tavoitteena on mahdollisimman toimiva yhteistyö. Valmentajat osallistuvat tarvittaessa myös opettajainkokouksiin.

Yksittäisen opiskelijan asioita käsiteltäessä kootaan monialainen asiantuntijaryhmä opiskelijan tueksi. Se kootaan tapauskohtaisesti ja harkinnanvaraisesti. Lähtökohta on se, että kokoaminen tapahtuu yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lupa tapauskohtaiseen käsittelyyn ja ryhmän kokoontumiseen pyydetään kirjallisesti opiskelijalta, ja alaikäisen opiskelijan vanhemmat saavat myös asiasta tiedon. Opiskelijalla on subjektiivinen oikeus opiskeluhuoltoon, vaikka huoltajat kieltäytyisivät opiskeluhuollollisesta yhteistyöstä.

8. NUORISOPALVELUT

8.1 Kunnan nuorisopalvelut

Nuorisotyön tehtävänä on lasten ja nuorten kasvun, kehityksen ja itsenäistymisen tukeminen. Tehtävänä on myös lisätä lasten ja nuorten aktiivista kansalaisuutta, elämäntaitoja, osallisuutta sekä parantaa paikallisia kasvu- ja elinoloja.

Kuortaneen kunnan nuorisotyön lähtökohtina on yhdenvertaisuus, tasa-arvo, terveet elämäntavat sekä elämän ja ympäristön kunnioittaminen. Painopisteenä on ennaltaehkäisevien lähipalveluiden tuottaminen 6-16v lapsille ja nuorille. Lähipalveluita ovat avoin nuorisotalotoiminta, kerhot ja kurssit ja leiritoiminta. Nuorten kansallisaktiivisuutta tuetaan nuorisovaltuuston kautta sekä toteuttamalla kuulemista erilaisissa lasta ja nuorta koskevissa asioissa.

Kunnan nuorisopalveluihin kuuluu Ohjaamo, joka toimii tämän vuoden 2018 Pop Up-periaatteella ja ensivuonna Kuortaneen kunnan uusissa nuorisotiloissa Kuurnassa. Kuurnan uudet tilat otetaan vuonna 2019 rakennuksen alakerrassa. Tämän vuoden nuorisotilat toimivat Väentuvassa. Väentupa tarjoaa nuorille turvallisen paikan, jossa he voivat viettää vapaa-aikaansa. Nuorisotilassa on aina aikuinen mukana. Väentuvalta löytyy erilaisia pelejä, televisio, tietokoneita, mahdollisuus keskustella mieltä askarruttavista asioista, nuorten tiedotuspiste ja mediakeskus.

8.2 Etsivä nuorisotyö ja Paja 66

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuis kontaktiin. Sen ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa

palvelut. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin- ja kysymyksiin sekä auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Kuortaneen kunta ostaa etsivän nuorisotyön palvelut Paja 66:lta Alavudelta. Paja 66 ryhmä kokoontuu Kuortaneella kunnan nuorisotiloissa Väentuvalla kuten myös etsivän nuorisotyön ryhmä. Pajatoiminnan tarkoituksena on yksilö- ja ryhmävalmennuksen sekä käytännön tekemisen avulla edistää asiakkaan kykyä ja valmiuksia hakeutua koulutukseen ja työelämään. Tavoitteena on myös tukea asiakkaan elämänhallintaa ja selkeyttää elämäntilannetta.

Etsivän nuorisotyön asiakasryhmään kuuluvat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat 16- 28 -vuotiaat nuoret Alavudella, Kuortaneella ja Ähtärissä. Työntekijät antavat konkreettista tukea nuorten asioiden hoitamisessa ja elämänhallinnassa sekä ohjaavat nuoria palveluihin, jotka tukevat heidän kasvuaan ja itsenäistymistään. Työntekijät ovat tarvittaessa nuoren apuna koulutukseen ja työmarkkinoille hakeutumisessa. Etsivä nuorisotyö tukee myös koulun keskeyttäneitä tai keskeyttämisen alla olevia nuoria opintojen jatkamisessa ja loppuunsaattamisessa. Kukin nuori saa yksilöohjausta henkilökohtaisten tarpeidensa ja toiveidensa mukaan. Toiminta on nuorelle vapaaehtoista.

Etsivä nuorisotyö tekee yhteistyötä monialaisen ohjaus- ja palveluverkoston kanssa, johon kuuluvat mm. alueen perusturvatoimistot, TE -toimisto, Paja 66, koulujen henkilökuntaa (opinto-ohjaajat, kuraattorit, rehtorit, erityisopettajat), terveyspalvelut ja poliisi. Yleensä nuoret ohjautuvat etsivän nuorisotyön asiakkaiksi edellä mainittujen tahojen kautta, mutta myös nuori itse tai nuoren vanhemmat voivat ottaa suoraan yhteyttä työntekijöihin, jos kokevat tarvitsevansa apua tai neuvoja. Etsivän nuorisotyön toimintaa rahoittavat Alavuden, Kuortaneen ja Ähtärin kunnat sekä Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM).

Työpaja Paja 66 on tarkoitettu pääasiassa Alavuden, Ähtärin ja Kuortaneen alle 25-vuotiaille nuorille. Toimintaa kehitetään vastaamaan paremmin kysyntään laajentamalla toimintaa myös aikuisille. Paja 66 tarjoaa asiakkailleen mm. työkokeilua, työssäoppimista ja kuntouttavaa työtoimintaa. Jokainen pajan toimintaan osallistuva saa työnohjausta ja

yksilövalmennusta jokaisen yksilölliset lähtökohdat ja suunnitelmat huomioiden. Pajatoita ovat mm. puutyöt, kokoonpanotyöt ja muutot. Pajalla opetellaan kädentaitojen lisäksi elämännhallintataitoja.

8.3 Kolmannen sektorin palvelut

8.3.1 Seurakunnat

Kuortaneen seurakunnan lapsityö on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen. Lapsityössä seurakunta tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja kasvua sekä tukee vanhempia vaativassa kasvatustehtävässä. Päiväkerhotyö on 4-5-vuotiaille annettavaa kasteopetusta, säännöllistä kasvatustyötä, kristillisten ja eettisten arvojen välittämistä, sosiaalisten taitojen kehittämistä ryhmätoiminnassa, kasvatuskumppanuutta yhteistyössä vanhempien, opettajien, kunnan päivähoiton ym. sidosryhmien kesken. Perhekerho kokoontuu kerran viikossa seurakunnan tiloissa. Se on tarkoitettu kotona lapsia hoitaville vanhemmille, isovanhemmille ja hoitajille.

Varhaisnuorisotyö kokoaa seurakunnan toimintaan 7-14 vuotiaat nuoret. Seurakunnassa toimii partiolippukunta Kuortaneen Kuismat. Kesällä järjestetään yhdessä leirejä kunnan ja 4H:n kanssa. Nuorille seurakunta tarjoaa musiikkiprojekteja, isoskoulutusta, ohjaajakoulutusta ja konserttiretkiä.

8.3.2 4H-yhdistys

Kuortaneella toimii aktiivisesti Kuortaneen 4H-yhdistys ry. 4H-järjestö on sitoutumaton, valtakunnallisesti toimiva nykyaikainen lasten ja nuorten elämännhallintaa ja yritteliäisyyttä tukeva kansalaisjärjestö sekä johtava nuorisopalvelujen tuottaja. 4H-harrastuksen voi aloittaa 6-vuotiaana ja siihen voi osallistua kerhoissa, kursseilla, kilpailuissa, leireillä ja tapahtumissa. 4H-järjestö kannustaa yritteliäisyyteen ja yhteistyöhön, korostaa luonnon ja ympäristön arvoja, edesauttaa käden- ja arjentaitojen hallintaa sekä edistää kansainvälistymistä ja eri kulttuurien ymmärtämistä. Kuortaneella 4H järjestää monenlaista toimintaa koulutettujen ohjaajien toimesta kuten kokkikerhoja, urheilukerhoja ja

puuhakerhoja. 13-28-vuotias 4H-jäsen voi perustaa oman yrityksen, johon yhdistys antaa neuvontaa yrittämisen kaikissa vaiheissa. Yrityksen voi perustaa joko yksin tai kavereiden kanssa.

8.3.3 Lakeudenportin kansalaisopisto

Lakeudenportin kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, jota ylläpitää Alavuden kaupunki. Kuortane ja Ähtäri kuuluvat opiston toimialueeseen. Kansalaisopiston erilaisten kurssien lisäksi tarjolla on kuvataiteen perusopetusta ja kansalaisopisto tarjoaa toiminta-alueellaan ohjelma-apua erilaisiin tapahtumiin ja juhliin. Kuvataiteessa 7-12-vuotiaille tajotaan perusopintoja ja 12-16-vuotiaille syventäviä eli työpajaopintoja. Musiikissa tarjolla on musiikin yksilöopetusta sekä erilaisia musiikkiryhmiä kuten vauvamuskari, alle kouluikäisten muskari ja bändikerho 3-6 luokkalaisille. Liikuntapuolella on tarjolla tanssiliikuntaa alle kouluikäisille.

8.3.4 Mannerheimin lastensuojeluliitto

Mannerheimin lastensuojeluliiton Kuortaneen paikallisyhdistys tarjoaa paikkakunnalla toimintaa lapsille, nuorille ja perheille. Vuonna 2017 perhekavila on kokontunut viikoittain kaksikymmentä kertaa ja kävijöitä on ollut 273. Vauvamuistamistilaisuudessa kunnantalolla yhdistys lahjoitti uusille vauvoille (26kpl) kirjat ja kertoi yhdistyksen toiminnasta. Lapsiperheiden salivuoro toteutettiin Alvarin koulun liikuntasalissa kymmenen kertaa kevään aikana ja siellä kävi yhteensä 60 kuntalaista. Perheenä pelaamaan-hankeeseen kuuluvat uimahalli- ja telinejumppa jatkuivat. Lapset ensin-keräys järjestettiin yhteistyössä yläkoulun tukioppilaiden kanssa kuortanelasiten kauppojen edustalla. Mystinen metsäseikkailu- tapahtuma järjestettiin toukokuussa 2017 ja siihen osallistui yli 100 henkilö. MLL vastasi buffetista. Yhdistys jakoi kuudelle yhdeksäsluokkalaiselle tukioppilaalle stipendit ja lahjoitti kaikille kuortanelaisille esikoululaisille heisjastinliivit. Yhdistys järjesti alakouluikäisille discon, johon osallistui yli sata lasta ja 10 aikuista. Yhdistys toteutti Joulupuu-keräyksen ja Joulumieli-kampanjan, josta saatuja paketteja ja

lahjakortteja toimitettiin kuntaan jaettavaksi vähävaraisiin lapsiperheisiin. Koko perheen metsäpikkujoulu järjestettiin joulukuussa 2017 keräten paikalle yli 200 henkilöä.

8.4 Nuorisovaltuusto

Kuntalain 26 § mukaan kuntien on astettava nuorisovaltuusto nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Nuorisovaltuustoille on annettava mahdollisuus vaikuttaa kaikkien kunnan toimialojen suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan. Nuorisovaltuustot edustavat kunnan nuoria kunnallisessa päätöksenteossa. Demokraattisesti valittujen nuorisovaltuustojen tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin sekä tehdä aloitteita ja kannanottoja.

Nuorisovaltuustojen tarkoituksena on myös tiedottaa nuoria kunnan päättäjien toiminnasta sekä auttaa nuoria löytämään keinoja vaikuttaa. Lisäksi ne edistävät vuoropuhelua nuorten ja päättäjien välillä ja ottavat nuoret aidosti mukaan yhteiseen päätöksenteko-prosessiin. Nuorisovaltuustot myös järjestävät erilaisia tapahtumia, kampanjoita ja tempauksia. Kuortaneen nuorisovaltuustolla on paikat sivistyslautakunnassa sekä kunnanvaltuustossa. Nuorisovaltuustoon kuulu 13 jäsentä.

9. LAPSILLE JA NUORILLE SUUNNATUT LIIKUNTAPALVELUT

9.1 Yleistä

Kuortane tunnetaan laajasti niin liikunta- kuin urheilupitäjänä. Kuortaneella on erinomaiset mahdollisuudet kasvaa ja kehittyä urheilijaksi, sillä kunnassa toimivat urheiluseurat ovat keskittyneet lasten ja nuorten liikuntaan. Kuortaneella toimii eri lajien kansainvälinen valmennus- ja kehityskeskus sekä urheilulukio, jotka mahdollistavat harjoittelun aivan huipulle saakka.

Kuortaneen kunnan liikuntatoimi luo kuntalaisille hyvät edellytykset liikuntaan sekä terveyden edistämiseen. Kuortaneen kunta tukee kuntalaisten harrastusmahdollisuutta tarjoamalla ikään ja sukupuoleen katsomatta liikuntalippuja Kuortaneen Urheiluopistolle 1 euron omavastuuhintaan. Liikuntatoimi järjestää koulujen väliset urheilukisat yhteistyössä koulujen kanssa. Kunnan kaikki alakoulut sekä yhteiskoulu ovat mukana liikkuva koulu -hankkeessa, jonka tarkoituksena on lisätä liikettä koulupäiviin. Tässä hankkeessa kunnan liikuntatoimi on hankkeen koordinoijana. Liikuntatoimi järjestää vuoden aikana kuntalaisille yksittäisiä liikuntatapahtumia sekä kampanjoita. Näissä tapahtumissa yhteistyötahoina ovat urheiluseurat, yhdistykset sekä urheiluopisto.

Lasten ja nuorten liikuntatoiminnan tavoitteina on kasvattaa liikkumaan sekä kasvattaa liikunnan avulla. Siksi tulevaisuudessa liikuntatoimi haluaa avata yhteistyötä myös päiväkoteihin ja liikuntasihteerit toimii epävirallisesti päiväkotien liikuntakummina. Pienen kunnan etuna ovat läheiset suhteet ja yhteistyön tekeminen kolmannen sektorin kanssa. Tulevaisuuden tavoitteena on yhteistyön tiivistäminen entistä enemmän urheiluseurojen, yhteisöjen ja urheiluopiston kanssa.

9.2 Urheiluseurat

Kuortane Golf ry on Kuortaneella toimiva urheiluseura, joka perustettiin vuonna 2000, jolloin Kuortaneelle rakentui 9-reikäinen golf-kenttä. Seurassa toimintaa jäsenille järjestävät nais-, mies-, nuoriso- ja senioritoimikunnat.

Kuortaneen Kunto (KuKu) on urheiluseura, joka perustettiin perustettiin vuonna 1921. Kuortaneen Kunto tarjoaa kaikenikäisille kuortanelaisille liikuntaharrastuksia niin ammunnessa, jääkiekossa, keilauksessa, nyrkkeilyssä, painissa, pesäpallossa, salibandyssä, suunnistuksessa ja hiihdossa sekä yleisurheilussa.

Kuortaneen Lentopallo KuLePa on kuortanelainen lentopallon erikoisseura, jolla on aktiivista kilpailutoimintaa eri ikäluokissa. Alle kouluikäisille on tarjolla ”lentopallokoulu jossa leikin varjolla tutustutaan palloilun maailmaan.

10. KUUSIOLINNA TERVEYS OY:N HYVINVOINTI- JA SOSIAALIPALVELUT

Lastensuojelulaki 8 §

Finlex 28.12.2012/911

Lastensuojelulaki edellyttää kuntia kiinnittämään huomiota lasten ja perheiden palveluihin siten, että ne tukevat vanhempia kasvatustehtävässään. Tarkoituksena on huomata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa lapsen, nuoren tai perheen erityisen tuen tarve. Varhaisen tuen palvelut ovat ennaltaehkäisevää lastensuojelua ja lasten sekä perheiden hyvinvointia edistävää.

Kuortaneen kunnan sote-palveluista vastaa Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijöiden (KuusSoTe) yhteistyössä Kuusiolinna terveystyöntekijöiden kanssa.

10.1 Neuvolat sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Vuonna 2011 astui voimaan uusi valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011). Asetuksen tavoitteena on varmistaa lasta odottavien naisten ja perheiden sekä alle kouluikäisten lasten, oppilaiden ja heidän perheidensä sekä opiskelijoiden terveysneuvonta.

Alueen äitiys- ja perhesuunnitteluneuvolat, lastenneuvolat sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto toteuttavat asetuksen mukaisesti sekä määräaikaistarkastuksia että laajennettuja tarkastuksia. Määräaikaistarkastuksissa ja laajennetuissa tarkastuksissa tavoitteena on lasten ja perheen hyvinvoinnin tukeminen sekä mahdollisten ongelmien varhainen tunnistaminen ja tarvittavan avun järjestäminen oikea aikaisesti.

Laajoilla terveystarkastuksilla tarkoitetaan lastenneuvolassa (4 kk, 18 kk, 4v) sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa (1 lk, 5lk, 8lk) terveystarkastusta, johon osallistuvat lapsi ja vanhemmat. Äitiysneuvolan laajennettuun tarkastukseen (rvk 13- 18) kutsutaan mukaan odottavan äidin puoliso. Laajoissa terveystarkastuksissa laajennetaan näkökulmaa yksilöstä koko perheeseen ja kotiin, lapsen tärkeimpään kehitysympäristöön. Opiskeluterveydenhuollossa määräaikainen terveystarkastus tehdään ensimmäisenä lukuvuotena terveydenhoitajan toimesta ja lääkärin tarkastus joko ensimmäisenä tai toisena lukuvuotena.

10.3 Ennaltaehkäisevä perhepalvelu

Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö on laaja-alainen yhteiskunnallinen tehtävä, jonka tavoitteena on koko lapsiväestön hyvinvoinnin turvaaminen. Sen avulla etsitään kaikille lapsille ja perheille tarkoitettuja ennaltaehkäisevästi hyvinvointia edistäviä tuen ja palvelujen muotoja sekä erityisiä joko tietyille lapsiryhmälle tai tiettyihin elämäntilanteisiin liittyviä palveluita. Kuusiolinna Terveys tarjoaa kynnyksettömänä palveluna ennaltaehkäiseviä perhepalveluita, jossa tarkoituksena on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa auttaa, tukea ja ohjata lapsiperheitä arjen sujuvuudessa, vanhemmuudessa, lasten huolenpidossa sekä luoda mahdollisuus vertaistuelle. Ennaltaehkäisevään peruspalveluun kuuluu mm. vauvalahja, vauvaperhetyö, yksilöohjaus, lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö/perheohjaus, perhekuntoutus, tukiperhe- ja tukihenkilötoiminta, erilaiset ryhmätoiminnot sekä räätälöidysti suunnatut tukitoimenpiteet.

Kuusiolinna Terveys työskentelee yhdessä perheiden kanssa ja toimii eri tahojen kanssa yhteistyössä, kuten mm. neuvolat, varhaiskasvatus, koulut, nuorisotoimi, ammatilliset oppilaitokset, seurakunnat ja järjestöt. Kuusiolinna Terveys tarjoaa vanhempien luvalla apua ja tukea erilaisiin tilanteisiin yhteistoimijoiden kesken. Ennaltaehkäisevä perhepalvelu on aina suunnitelmallista ja tavoitteellista ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan työn edetessä. Ennaltaehkäisevän perhepalvelun perhetyötä toteutetaan pääasiassa perheen kotona. Kodinhoitajan / Perhetyöntekijän työkuviin kuuluvat lasten hoidon ja kasvatuksen ohjaamista, kodin arjen ja arkirutiinien hallintaa, perheen toimintakyvyn vahvistamista,

sosiaalisten verkostojen laajentamista, vanhemmuudessa tukemista tai lapselle järjestettävää lapsen hyvinvointia tukevaa toimintaa.

Ennaltaehkäisevän peruspalvelun, perhetyön lisäksi lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunta järjestää ehkäisevää lastensuojelua, jolla turvataan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä tuetaan vanhemmuutta. Lapsilta ja perheiltä ei tällöin edellytetä lastensuojelun asiakkuutta, vaan ehkäisevää työtä tehdään osana lapsille, nuorille ja perheille tarkoitettuja palveluja (Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301).

Perhetyö on sosiaalihuoltolain mukainen palvelu, eikä vaadi lastensuojelun asiakkuutta. Lastensuojelun asiakkaana oleva lapsi ja hänen perheensä ovat kuitenkin oikeutettuja saamaan sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä tai lastensuojelulain mukaista tehostettua perhetyötä. Perhetyö on asiakkaan ja hänen perheensä hyvinvoinnin tukemista. Tarkoituksena on perheen voimavarojen vahvistaminen ja vuorovaikutuksen parantaminen. Perhetyötä voidaan tehdä ehkäisevänä tai niin sanottuna korjaavana työnä ja sitä tehdään yleisimmin sosiaalitoimen, neuvolan, päivähoidon tai koulun yhteydessä.

Lapsiperheiden kotiapu

Kuusiolinnassa Terveys on tarjonnut lapsiperheiden kotiapua neliportaisena mallina vuoden 2016 alusta alkaen 1) vauvalahja 2) varhaisen tuen kotiapu 3) kotiapu sosiaalihuoltolain sekä lastensuojelun avohuollon tukitoimenpiteenä ja 4) maksullinen kotiapu. Kotiavun tavoitteena on vanhemmuuden ja arjessa selviytymisen tukeminen. Lapsiperheiden kotiavusta vastaa kaksi perhetyöntekijää ja yksi määräaikainen kodinhoitaja. Perhetyöntekijä/kodinhoitaja voi avustaa perhettä lastenhoidossa, kodin siivouksessa, ruoanlaitossa, pyykkihuollossa ja muussa kodinhuollossa sekä neuvoa ja ohjata perhettä arjen asioissa ja lasten kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä.

- 1) Vauvalahja on kaikille synnyttäjäperheille suunnattu 8 t:n kotiapu vuoden sisällä lapsen syntymästä toteutettavaksi.
- 2) Varhaisen tuen kotiapu on peruspalveluna tarjottava tukimuoto, silloin kun perheessä on kuormittava tilanne. Aloite perheen tarvitsemasta varhaisen tuen palvelusta tulee perheeltä itseltään tai verkostolta perheen luvalla, jossa tehdään kartoitusta tuen määrästä ja

sisällöstä. Tarvittaessa sovitaan yhteistoimijaneuvottelu, jos perheellä useita palvelumuotoja. Palvelu on perheelle maksuton. Varhaisen tuen kotiapu sisältää siivousta, ruoanlaittoa, pyykkihuoltoa, asioiden hoitamista asiakkaan rinnalla, lasten hoitoa jne.

3) Yhtenä lastensuojelun tukitoimenpiteenä voidaan tarjota lapsiperheiden kotiapua silloin, kun perheellä on sosiaalihuoltolain tai lastensuojelun asiakkuus.

4) Maksullinen kotiapu on tarkoitettu lapsiperheille, joissa on ainakin yksi alle kouluikäinen lapsi ja joissa toinen vanhemmista on kotona. Maksu on 12 e/t.

Vauvaperhetyö

Vauvaperheohjaaja tarjoaa apua lapsiperheiden arjen haasteisiin mm. tukemalla ja ohjaamalla lasten kasvatuksessa ja hoidossa, päivärytmin selkiintymisessä, unikouluasioissa sekä vanhemmuuden voimavarojen lisäämisessä ja perheen kriisitilanteissa. Vauvaperheohjaaja työskentelee tiiviisti äitiys- ja lastenneuvoloiden kanssa. Lisäksi vauvaperhetyö vastaa vauvakahvilatoiminnan järjestämisestä. Vauvakahvilatoiminta on tarkoitettu alle 1,5 vuotiaille vauvoille vanhempineen. Vauvakahvilassa keskustellaan vapaamuotoisesti vauvaperheen elämään liittyvistä ja liittymättömistä asioista. Lisäksi pureudutaan leikin maailmaan. Vauvaperheohjaajaan yhteys joko suoraan tai neuvoloiden kautta.

Perhetyö/perheohjaus

Perhetyö on asiakkaan ja hänen perheensä hyvinvoinnin tukemista. Tarkoituksena on perheen voimavarojen vahvistaminen ja vuorovaikutuksen parantaminen rinnalla tukien. Näiden osa-alueiden vahvistaminen rakentaa kokonaisvaltaisesti perheen elämänhallintaa. Perhetyö/-ohjaus on menetelmälähtöistä, jossa työvälineinä käytetään erilaisia kortteja, suunnitelmia, hahmotelmia, asteikkoja jne. perheen tilanteen hahmottamiseksi ja tueksi riittävälle muutokselle. Perhetyö on luonteeltaan kokonaisvaltaista, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä.

Perhekuntoutus

Perhekuntoutus on tiivistä tukemista perheen arjessa. Perhekuntoutus on arvioivaa ja mahdollistavaa muutostyöhön. Perhekuntoutusta voidaan toteuttaa ennaltaehkäisevästi

peruspalveluna tai sosiaali- ja lastensuojelulain mukaisesti tehostettuna. Perhekuntoutuksen työvälineenä käytetään perhearviointia.

Yksilöohjaus

Lapsen/nuoren yksilöohjaus koostuu yksittäisestä tuen tarpeesta mm. tunne-elämän osa-alueiden vahvistamisesta, koulutehtävien tukemisessa, harrastusten tukemisessa ja sosiaalisen verkoston vahvistamisessa.

Tukiperhe- ja sijaisperheverkko

Tukiperhe on perhe, jossa lapsi käy säännöllisesti ja sovitusti. Tukiperhettä tarvitaan monenlaisille lapsille ja erilaisissa elämäntilanteissa oleville lapsille, joten erilaisia tukiperheitäkin tarvitaan. Tukiperhe voi olla lapseton pariskunta, jo aikuisiksi omat lapsensa kasvattanut "varamummola" tai yksinasuvan aikuisen perhe, jolla on resursseja ja halua tarjota huolenpitoa ja turvaa lapsille. Tukiperhe voi olla myös kahden vanhemman lapsiperhe tai yksinhuoltajaperhe.

Sijaisperhe /Perhehoidolla tarkoitetaan hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona (perhehoitolaki 3 §). Lasten ja nuorten perhehoitajia kutsutaan myös sijaisvanhemmiksi. (Perhehoitolaki 3 §, Finlex). Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle lapselle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalista kehitystään. (Perhehoitolaki 1 §, Finlex). Perhehoitoa voidaan käyttää huostaanotettujen ja kiireellisesti sijoitettujen lasten hoidon ja huolenpidon järjestämiseksi tai kun lapsi sijoitetaan avohuollon tukitoimena. Perhehoitoa toteutetaan myös lastensuojelulain mukaisena jälkihuoltona. Kuusiolinna Terveys järjestää säännöllisesti vertaistuki-, täydennyskoulutus- ja virkistysiltoja oman alueemme tuki- ja sijaisperheille kuukausittain. Lisäksi mahdollistetaan ohjauskeskustelut tukiperheitten ja sijaisperheitten kanssa.

Ryhmätoiminnot / Räätelöidyt peruspalvelut

Ennaltaehkäisevä perhepalvelu tarjoaa innovatiivista apua ja tukea yksilöllisesti ja asiakasperhelähtöisesti räätälöiden tukipalveluita. Näistä suunnitelma laaditaan aina perheen ja yhteistoimijoiden kanssa.

10.3 Asiantuntija- ja terapiapalvelut sekä perheneuvonta (Osviitta)

Osviitta on moniammatillinen työryhmä, joka toimii koko Kuusiolinna Terveystoimialueella (Alavus, Ähtäri, Kuortane ja Soini) ja tuottaa asiantuntija- ja terapiapalveluita sekä perheneuvontaa. Osviitan Alavuden työntekijät vastaavat lähinnä Alavuden ja Kuortaneen toimialueesta ja Ähtäriin työntekijät Ähtäriin ja Soinin toimialueesta. Työryhmään kuuluu psykologeja, puhe- ja toimintaterapeutteja, perheneuvoja, psykoterapeutteja, päihdetyöntekijöitä, kuntoutusohjaaja, merkkarit ja osastonsihteerit. Käytettävissä on myös konsultoiva lääkäri. Osviitta palvelee lapsia, nuoria, aikuisia, pariskuntia ja perheitä. Palveluihin ei tarvita lähetettä ja vastaanottoajan voi varata suoraan työntekijöiltä. Peruseriaatteena on tarjota palvelut mahdollisimman lähellä asiakkaita, mahdollisimman joustavasti ja kattavasti tarvittaessa yhdessä perheen kanssa yhteistyömuodoista sopien.

Perheneuvonta ja terapeuttiset tukipalvelut

Perheneuvontapalvelut on kohdistettu lähinnä lapsiperheille. Perheneuvonnassa tuetaan lasten ja nuorten tervettä psykososiaalista kehitystä ja autetaan vanhempia kasvatukseen, perhe-elämään ja parisuhteeseen liittyvissä kysymyksissä. Asiakastyön lisäksi tehdään yhteis-työtä muiden viranomaisten kanssa.

Psykologipalvelut

Psykologipalvelut tarjoavat asiakkaille psykologista neuvontaa, elämän kriisitilanteiden selvittelyä, tukea antavia keskusteluja sekä lyhyitä terapioiden. Kouluissa tehtävään psykologityöhön kuuluvat lasten ja nuorten oppimisvaikeuksiin liittyvät tutkimukset, tukiterapiat ja oppi-lashuoltotyö. Työtä tehdään tarvittaessa yhdessä vanhempien ja koulun työntekijöiden kanssa. Merkkaritoiminta (nuorten psyykkisen hyvinvoinnin tuki)

Merkkaritoiminta on nuorten mielen hyvinvoinnin kokonaisvaltaista tukea. Merkkari on psykiatrinen sairaanhoitaja, joka auttaa pääosin 13-18 –vuotiaita nuoria esim. erilaisissa elämää kuormittavissa tilanteissa, mielialaoireissa, ihmissuhdepulmissa ja jännitys- tai ahdistusoireissa.

Toimintaterapia

Toimintaterapiapalveluita annetaan sekä lapsille että aikuisille, työn painottuessa lasten toimintakyvyn arviointiin ja kuntoutukseen. Lapsilla voi olla esim. motorista kömpelyyttä, poikkeavuutta leikissä, hahmotusvaikeuksia tai hankaluutta yhteistyötaitoissa, keskittymisessä ja tarkkaavaisuudessa. Yhteistyötä tehdään perheen ja lapsen lähiyöntekijöiden kanssa.

Puheterapia

Puheterapiassa käy sekä lapsia että aikuisia. Pääpaino on lasten kuntoutuksessa. Puheterapiassa on tavoitteena tutkia, korjata tai korvata puheen ja kommunikaation virheellisyyksiä ja puutteita. Puheterapiaan voi hakeutua esim. jos lapsen puheenkehitys on viivästynyt tai poikkeavaa, puhe on ikään nähden epäselvää ja/tai vähäistä tai jos lapsi änkyttää.

Kuntoutusohjaus ja neuropsykiatrinen valmennus

Kuntoutusohjauksen tavoitteena on lapsen yksilöllisen kehityksen tukeminen vahvistamalla lapsen vuorovaikutustaitoja sekä rohkaisemalla ja aktivoimalla lasta erilaiseen toimintaan. Kuntoutusohjaukseen kuuluu myös lapsen kuntoutusprosessin johdonmukaisen etenemisen seuranta sekä perheen palveluohjaus.

Päihdetyö

Päihdetyössä pyritään etsimään erilaisista riippuvuuksista kärsiville henkilöille ratkaisumalleja sekä vaihtoehtoja riippuvuuksien tilalle.

11. KUUSIOKUNTIEN SOSIAALI-JA TERVEYSKUNTAYHTYMÄN SOSIAALITYÖ

Sosiaalityöllä tarkoitetaan sosiaalihuollon ammattilaisen suorittamaa ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä sekä muita tukitoimia, jotka ylläpitävät ja edistävät yksilöiden ja perheiden turvallisuutta sekä suoriutumista ja yhteisöjen toimivuutta. Kunnan on lain mukaan järjestettävä riittävät sosiaalityön palvelut kuntalaisilleen. Sosiaalityön osa-alueita ovat mm. lasten ja nuorten huolto, kehitysvammaisten erityishuolto, vammaisuuden perusteella järjestettävät palvelut, päihdehuolto, lastenvalvojalle säädetyt tehtävät, omaishoidontuki, toimeentulotuki, sosiaalipäivystys ja kuntouttava työtoiminta.

Vuoden 2016 alusta Kuortane ulkoisti sosiaali- ja terveystyöt Kuusiolinna Terveydelle. Alavuden ja Ähtärin kaupunkien ja Kuortaneen kunnan sosiaalihuollon viranomaispalvelut tuottaa Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijät, Kuussote. Viranomaispalveluihin kuuluvat perhesosiaalityö, aikuissosiaalityö ja toimeentuloturva sekä työllistämispalvelut.

11.1 Lapsiperheiden sosiaalityö

Perhesosiaalityön tehtävänä on tukea lasta ja hänen perhettään niin, että voi kasvaa ja kehittyä omassa kodissaan saaden osakseen turvallisen kasvuympäristön, tasapainoisen ja monipuolisen kehityksen sekä erityisen suojelun. Perhesosiaalityö tuottaa sekä ehkäiseviä ja lapsiperheitä tukevia palveluita, että ongelmia korjaavia lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun palveluita (ks. erityispalvelut).

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun huoli lapsen ja perheen tilanteesta on johtanut lastensuojeluilmoitukseen sosiaalitoimeen. Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelutyö on lasten asioista vastaavan sosiaalityöntekijän koordinoimaa toimintaa, jossa nivotaan peruspalvelut ja erityiset lastensuojelun palvelut yhteen lapsen tai perheen

kokonaistilanteen ratkaisemiseksi. Sosiaalityö ei yksinään voi ratkaista ongelmia vaan tarvitsee laajan palvelujen kirjon ja niiden innovatiiviset räätälöinnit työnsä tueksi.

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelutyön osa-alueet:

Lastensuojeluilmoituksen vastaanottaminen

Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Sosiaalityöntekijän on viimeistään seitsemäntenä päivänä ilmoituksen tai vastaavan yhteydenoton vastaanottamisesta ratkaistava, onko sen johdosta ryhdyttävä lastensuojelutarpeen selvityksen tekemiseen vai onko ilmoitus sellainen, ettei se johda toimenpiteisiin.

Lastensuojelutarpeen selvitys

Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän on tehtävä selvitys lapsen tilanteesta. Selvityksessä arvioidaan lapsen kasvuolosuhteita, huoltajien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavien henkilöiden mahdollisuuksia huolehtia lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sekä lastensuojelutoimenpiteiden tarvetta. Selvitys tehdään kyseessä olevan tapauksen olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa. Selvitys on tehtävä ilman aiheetonta viivytyksiä. Sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa lastensuojeluasian vireille tulosta.

Asiakkuudesta päättäminen

Lastensuojelutarpeen selvityksen päätyttyä on ratkaistava jatkuuko lastensuojeluasiakkuus. Asiakkuus päättyy, mikäli selvitys ei anna aihetta lastensuojelutoimenpiteisiin.

Asiakassuunnitelma

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tehdään asiakassuunnitelma, jos asiakkuuden jatkumisesta on tehty päätös. Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan. Määritetään lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan. Suunnitelma laaditaan silloinkin, kun asiakas ei

ole halukas osallistumaan sen työstämiseen. Asiakassuunnitelman pohjana on huolellinen lapsen tarpeiden selvittäminen. Tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus mahdollistavat työn vaikuttavuuden arvioinnin ja tehostamisen.

Avohuolto

Avohuollon tukitoimina voidaan tarjota perheelle esim. perhetyötä, kotipalvelua, lasten päivähoitoa tai toimeentulotukea. Ehkäisevällä toimeentulotuella voidaan maksaa mm. vuokria, tukea harrastustoimintaa sekä loma- ja virkistystoimintaa. Lapselle voidaan hankkia tukiperhe tai -henkilö tai hänelle voidaan tarjota kuntoutumista tukevia hoito- ja terapiapalveluita. Koko perhe voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena perhe- tai laitoshuoltoon.

Kiireellinen sijoitus

Jos lapsi on välittömässä vaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa, voidaan lapsi sijoittaa kiireellisesti perhehoitoon tai laitoshuoltoon tai järjestää muulla tavoin hänen tarvitsemansa hoito.

Huostaanotto ja sijaishuolto

Huostaanottoon ja sijaishuoltoon on ryhdyttävä, jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen kehitystä ja terveyttä. Toimenpiteisiin on myös ryhdyttävä, jos lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään. Lapsi sijoitetaan oman kodin ulkopuolelle joko väliaikaisesti tai pysyvästi. Toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jos avohuollontukitoimet ovat osoittautuneet riittämättömiksi ja sijaishuolto katsotaan olevan lapsen edun mukaista.

Jälkihuolto

Lasta tai nuorta tuetaan sijaishuollon päättymisen jälkeen opastamalla ja tukemalla elämän muutosvaiheessa. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viimeistään silloin, kun nuori täyttää 21- vuotta.

Perheoikeudelliset palvelut

Lastenvalvojat hoitavat isyyden vahvistamiseen, lasten huoltoon ja tapaamiseen, sekä elatukseen liittyviä asioita. Kuortaneella työskentelee yksi lastenvalvoja.

Aikuisten sosiaalityö ja psykososiaalinen tuki

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi muun sosiaalityön rooli suhteessa perhesosiaalityön alaiseen lapsi- ja perhekohtaiseen lastensuojeluun on peruspalvelua. Lasten hyvinvointi perheissä pyritään varmistamaan aina kun aikuisia tavataan esim. toimeentulotuki- ja päihdeasioissa. Tarvittaessa tehdään ns. sisäinen ilmoitus lastensuojeluun tuen tarpeessa olevasta lapsesta ja hänen perheestään. (huom. Kelan linkki)

Vammaispalvelut

Vammaispalveluilla edistetään vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Palveluilla pyritään poistamaan vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Kuortaneen ja Soinin kaikkien ikäryhmien vammaispalveluita hoitaa oma sosiaalityöntekijä, jonka työhuone sijaitsee Kuortaneella.

Sosiaalipäivystys

Alueellinen sosiaalipäivystyskeskus sijaitsee Seinäjoella, jonka toiminta-alueena on koko Etelä-Pohjanmaa. Sosiaalipäivystäjä on tavoitettavissa hätäkeskuksen kautta numerosta 112, jossa hätäkeskus ja viranomaiset arvioivat asiakkaan avun tarpeen ja ottavat tarvittaessa yhteyttä sosiaalipäivystäjään. Sosiaalipäivystäjä antaa asiakkaille virka-ajan ulkopuolella heidän tarvitsemansa akuuttiaavun ja siirtää jatkotyöskentelyn asiakkaan oman kunnan sosiaalityöntekijälle.

12. SEURANTA JA YHTEENVETO

Tavoitteena on hyväksyttävä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valtuustossa vuoden 2018 aikana. Jatkossa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seuranta tapahtuu vuosittain moniammatillisen työryhmän toimesta ja sitä seurataan luottamushenkilötasolla, asianomaisissa lautakunnissa sekä kunnanhallituksessa ja -valtuustossa.

Tämä suunnitelma antaa tietoa päättäjille, palvelujen toteuttajille ja kuntalaisille käytössä olevista palveluista. Meidän tulee aikuisina, ammattilaisina, vanhempina, isovanhempina, valmentajina, ohjaajina ja kavereina sitoutua yhteisiin arvoihin ja muistaa, kuinka ne velvoittavat meitä toimimaan yhdessä turvallisen lapsuuden ja nuoruuden parhaaksi.

